

บทที่ ๑

บทนำ

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การบริหารกิจการคณะสงฆ์มีความสำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง และการดำรงอยู่อย่างมั่นคงของพระพุทธศาสนา คณะสงฆ์ถือเป็นตัวแทนหรือเป็นสาวกขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งทำหน้าที่ในการปฏิบัติภารกิจเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ที่ได้บัญญัติไว้ เพื่อให้ผู้ที่นับถือพระพุทธศาสนา ได้นำพระธรรมคำสอนไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันให้เกิดประโยชน์ต่อตนเองและสังคม การเผยแผ่สืบสานและถ่ายทอดพระธรรมคำสอนขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ถือเป็นภารกิจสำคัญที่คณะสงฆ์จะต้องปฏิบัติ นอกจากนั้นการปฏิบัติและการดำรงชีวิตของพระภิกษุตามพระธรรมวินัย สามารถสร้างความศรัทธา ความเลื่อมใสให้เกิดขึ้นแก่พุทธศาสนิกชนทั่วไป ทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้พุทธศาสนิกชนได้ตระหนักถึงหน้าที่ของตนในฐานะชาวพุทธอีกด้วย เมื่อเกิดความเลื่อมใสศรัทธาในพระธรรมวินัยขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าแล้ว ก็มีวิธีแสดงออกหลายอย่างที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นชาวพุทธ โดยเฉพาะตั้งแต่สมัยพุทธกาลกุลบุตรชาวพุทธ จะต้องหาโอกาสบรรพชาอุปสมบทเป็นพระภิกษุในพระพุทธศาสนา^๑

การบริหารจัดการวัดตามอำนาจหน้าที่ของเจ้าอาวาสในภารกิจของคณะสงฆ์ ๖ ด้าน คือ ด้านการปกครอง ด้านการศาสนศึกษา ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ด้านการเผยแผ่ ด้านการสาธารณูปการ และด้านการสาธารณสงเคราะห์^๒

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลสถาบันการศึกษาหรือจัดสถานศึกษาภายในวัด เพื่อสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนโดยไม่ขัดต่อ

^๑คณาจารย์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, **การปกครองคณะสงฆ์ไทย**, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑), หน้า ๒.

^๒ธีรวุฒิ ทองโอษฐ์, “การศึกษาการปฏิบัติศาสนกิจของเจ้าอาวาสในจังหวัดร้อยเอ็ด”, **วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต**, (สาขาวิชาบริหารการศึกษา), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ๒๕๕๔).

พระธรรมวินัย อาจเป็นโรงเรียนการกุศลในวัด หรือโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เด็กยากจนหรือศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หรือศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด”

กรมการศาสนา ได้ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและการจัดการศึกษาในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด โรงเรียนเอกชนการกุศลของวัด การมอบทุนการศึกษาแก่เด็กนักเรียนนักศึกษา เป็นต้น^๔

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลหรืออุดหนุนจนเจือช่วยเหลือด้านการศึกษาอื่นนอกจากการศาสนศึกษา หรือสถาบันอื่น หรือบุคคลอื่นผู้กำลังศึกษาเล่าเรียน

คณะสงฆ์ได้กำหนดการศึกษาสงเคราะห์เป็นกิจการอันหนึ่งของพระสงฆ์ การศึกษาสงเคราะห์นั้นว่า โดยลักษณะ ควรแยกออกเป็นลักษณะ คือ

๑. การศึกษานอกเหนือจากการศาสนศึกษาที่พระสงฆ์ดำเนินการเพื่อการสงเคราะห์ประชาชน หรือพระภิกษุสามเณร

๒. การสงเคราะห์เกื้อกูลแก่การศึกษาสถาบันการศึกษาหรือบุคคลผู้กำลังศึกษาการศึกษาสงเคราะห์ที่พระสงฆ์ดำเนินการในลักษณะนี้ เป็นการจัดการศึกษา ซึ่งแบ่งได้เป็น ๔ ประเภท^๕ คือ

๑. โรงเรียนการกุศลของวัดในพระพุทธศาสนา และโรงเรียนสงเคราะห์เด็กยากจนตามพระราชประสงค์ มีความมุ่งหมายให้วัดและพระภิกษุในพระศาสนาได้จัดการตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อสงเคราะห์เด็กและเยาวชนของชาติและพระภิกษุสามเณรส่วนหนึ่งเป็นเหตุให้เด็กและเยาวชนได้เข้าใกล้วัด

๒. ศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ มีความมุ่งหมายให้วัด และพระสงฆ์ให้การศึกษาอบรมปลูกฝังศีลธรรม วัฒนธรรมและประเพณีอันดีงามแก่เด็กและเยาวชน เป็นโอกาสให้พระสงฆ์ได้ใช้วิชาการศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติ ด้วยหลักธรรมของพระศาสนา

^๔พระครูสังฆรักษ์ศวีร์ อธิปัตถ์ (ภวภิกขุ), “บทบาทของพระสงฆ์ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ : ศึกษากรณีพระสงฆ์ในจังหวัดนนทบุรี”, วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^๕กรมการศาสนา, คู่มือการจัดการศึกษาสงฆ์, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๓๕), หน้า ๕-๖.

^๖พระมหาสมทรง สิรินธโร และคณะ, บทบาทของวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต, (กรุงเทพมหานคร : บริษัทเคล็ดไทย จำกัด, ๒๕๒๕), หน้า ๔๒-๔๓.

๓.ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด มีความมุ่งหมายให้วัดได้ช่วยอบรมบ่มนิสัยเด็กก่อนวัยเรียนเพื่อปลูกฝังคุณธรรมและศีลธรรมแต่เด็ก ทั้งเป็นการให้โอกาสวัดและพระสงฆ์ได้ร่วมพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติในวัยเด็ก

๔.โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จัดตั้งขึ้นเพื่อให้พระภิกษุสามเณรศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ แผนกสามัญศึกษา และมีการศึกษาพระปริยัติธรรมหมวดธรรมบาลี หมวดธรรมบาลี หมวดธรรมวินัย และศาสนปฏิบัติอีกส่วนหนึ่ง โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา มีการจัดตั้งขึ้นตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา พ.ศ.๒๕๓๗ และอยู่ในสังกัดกรมการศาสนา ขณะนี้มีวัดต่างๆ จำนวนมากจัดตั้งแต่โดยโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา แต่ยังมีได้จัดเป็นการศาสนศึกษาหรือการศึกษาสงเคราะห์ โดยรูปการนั้นจึงจัดเป็น “การศึกษาสงเคราะห์” มากกว่า เพราะเป็นการศึกษาเพื่อสงเคราะห์พระภิกษุสามเณรให้มีการศึกษาเล่าเรียนวิชาสามัญศึกษา ทั้งผู้เรียนและผู้สอนก็นับหนักทางวิชาสามัญศึกษา การจัดการศึกษาและการจัดการอบรมทั้ง ๔ ประเภทดังกล่าวนี้ นับเป็นงานที่พระสงฆ์มีโอกาสช่วยพัฒนาชาติบ้านเมืองโดยแท้

สำหรับกิจกรรมที่จะส่งเสริมนั้น วัดควรจัดให้มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมทั้งแผนกธรรมและบาลี โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญสำหรับพระภิกษุสามเณร ซึ่งเท่ากับเป็นการส่งเสริมการศึกษาพระพุทธศาสนา บางวัดจัดให้มีโรงเรียนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ โรงเรียนพระปริยัติธรรม สามเณร บางวัดจัดให้มีโรงเรียนวัดสอนเด็กก่อนเกณฑ์

การสงเคราะห์การศึกษาอื่นที่เจ้าคณะเจ้าอาวาสและพระภิกษุทั่วไป จัดการสงเคราะห์เป็นการส่วนตัว หรือเป็นรูปคณะสงฆ์ได้อีกหลายรูปแบบ ได้แก่

- ๑.จัดตั้งกองทุนสงเคราะห์การศึกษา ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา
- ๒.การช่วยพัฒนาสถานศึกษา
๓. การช่วยจัดหาอุปกรณ์การศึกษา
- ๔.ช่วยเหลือบุคคลกำลังศึกษา

การช่วยเหลือในรูปแบบดังกล่าวนี้ เป็นการสงเคราะห์การศึกษาเป็นผลดีแก่ประเทศชาติโดยรวมและผลสะท้อนย้อนกลับถึงพระสงฆ์ การจัดการศึกษาเองก็ดีขึ้นการช่วยเหลือทางด้านการศึกษาดำเนินการจัดตั้งกองทุนที่ดี การช่วยพัฒนาการศึกษาก็ดี การช่วยเหลือด้านอุปกรณ์

การศึกษาก็ดี การช่วยเหลือเฉพาะบุคคลที่กำลังศึกษาอยู่ก็ดี เหล่านี้ล้วนแต่เป็นการจัดการศึกษา สงเคราะห์ของคณะสงฆ์โดยแท้^๖

การศึกษาสงเคราะห์เป็นการศึกษาที่นอกเหนือจากการศึกษาพระปริยัติธรรมของพระภิกษุ และสามเณร การศึกษาสงเคราะห์นี้จะช่วยให้เด็กเยาวชนและประชาชนมีคุณภาพและประสิทธิภาพ ในการดำเนินชีวิต อันจะเป็นการช่วยรักษาความมั่นคงของชาติอีกทางหนึ่งผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้ ให้ข้อมูลว่า พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ได้เห็นความสำคัญของการปลูกฝังจิตสำนึกที่ดี แก่เยาวชนได้สนับสนุนให้มีการอบรมและสอนธรรมแก่เยาวชน ทั้งในวัดและนอกวัด^๗

การศึกษาสงเคราะห์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ยังเป็นการศึกษาสงเคราะห์ กับเด็กเยาวชน คือการส่งเสริมให้มีการสอบธรรมศึกษา การแจกทุนการศึกษา มีค่ายคุณธรรมและ จริยธรรม แต่ยังมีส่งเสริมที่ยังไม่ครอบคลุมทั้งอำเภอ เพราะในด้านศักยภาพและปัจจัยด้านทุน ทรัพย์เป็นส่วนสำคัญในการดำเนินการ จึงทำให้การศึกษาสงเคราะห์ในอำเภอยังไม่โดดเด่น

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นว่า การบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ที่คณะสงฆ์ใน อำเภออำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ได้ให้ความสนใจที่จะวางระเบียบแนวทางในการศึกษา สงเคราะห์ตามกฎหมายของมหาเถรสมาคมเป็นตามลำดับของการปกครองคณะสงฆ์ ว่ามีการบริหารจัดการ ที่มีประสิทธิภาพในการศึกษาสงเคราะห์ในอำเภออำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มากน้อยแค่ไหน เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาใช้ในการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพต่อการศึกษาสงเคราะห์ใน อำเภออำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ซึ่งจะส่งผลให้การศึกษสงเคราะห์ในด้าน เงินทุนแจก ทุนแก่เยาวชน และ พุทธศาสนิกชนในบวรพระพุทธศาสนาเป็นหลักของการสงเคราะห์ของการอยู่ ร่วมกัน ระหว่างวัดบ้านโรงเรียนและชุมชน ให้เกิดความศรัทธาในพระพุทธศาสนา ในการปกครอง คณะสงฆ์ในอำเภออำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรีต่อไป

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑.๒.๑ เพื่อศึกษาบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ในอำเภอ อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

^๖พระธนดล นาคสุวณฺโณ (นาคพิพัฒน์), “การบริหารกิจการคณะสงฆ์จังหวัดบุรีรัมย์”, **วิทยานิพนธ์ พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณ ราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑).

^๗พระบัณฑิต ญาณธโร (สุธีระตฤษา), “ภาวะผู้นำของพระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตฺโต) ในการ บริหารกิจการคณะสงฆ์”, **วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต**, (สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์), (บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๕๑),

๑.๒.๒ เพื่อเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๒.๓ เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๓ ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี” มีการกำหนดขอบเขตที่ทำการศึกษามีดังนี้

๑.๓.๑ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาโดยการทบทวนเอกสารตำรา ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ประเด็นที่เกี่ยวกับบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ในด้านศึกษาสงเคราะห์ ๔ ด้าน ประกอบด้วย ๑. บทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน ๒. บทบาทด้านการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ในโรงเรียน ๓. บทบาทด้านการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของการศึกษาลดละเลิกสิ่งเสพติดและอบายมุข ๔. บทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ต่อผู้ที่ด้อยโอกาส

๑.๓.๒ ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบด้วย อายุ จำนวนพรรษา ตำแหน่ง วุฒิ การศึกษาสายสามัญ วุฒิการศึกษาด้านทางธรรม และวุฒิการศึกษาด้านบาลี

ตัวแปรตาม ได้แก่ บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย

๑. บทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน
๒. บทบาทด้านการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ในโรงเรียน
๓. บทบาทด้านการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของการศึกษาลดละเลิกสิ่งเสพติดและอบายมุข
๔. บทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ต่อผู้ที่ด้อยโอกาส

๑.๓.๓ ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ พระสงฆ์ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอศรีประจันต์มีสถานภาพเป็นพระสังฆาธิการ ครูสอนพระปริยัติธรรมพระสอนในโรงเรียนพระเผยแผ่ประจำอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี และพระภิกษุทั่วไป รวมทั้งสิ้น จำนวน ๕๗๙ รูป^๑

๑.๓.๔ ขอบเขตด้านพื้นที่

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาวิจัยได้กำหนดสถานที่ในการวิจัย ในเขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี ประกอบด้วย

๑. ตำบลบ้านกร่าง	๒. ตำบลศรีประจันต์	๓. ตำบลดแดง
๔. ตำบลวังยาง	๕. ตำบลบางงาม	๖. ตำบลปลายนา
๗. ตำบลดอนปรู	๘. ตำบลวังน้ำซับ	

๑.๓.๕ ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระยะเวลาในการดำเนินการวิจัย ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๕๗ ถึงเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๕๕๗ รวมระยะเวลาทำการวิจัย ๑๒ เดือน

๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ

- ๑.๔.๑ บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ เป็นอย่างไร
- ๑.๔.๒ บทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ คณะสงฆ์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแตกต่างกันหรือไม่
- ๑.๔.๓ ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี มีอะไรบ้าง

๑.๕ สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ ๑. พระสงฆ์ที่มีอายุต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานที่ ๒. พระสงฆ์ที่มีพรรษาต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานที่ ๓. พระสงฆ์ที่มีตำแหน่งต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์แตกต่างกันหรือไม่

^๑สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี, สถิติพระภิกษุ-สามเณรและศิษย์วัด พุทธศักราช ๒๕๕๖, (สุพรรณบุรี: สำนักงานเจ้าคณะจังหวัดสุพรรณบุรี, ๒๕๕๖), หน้า ๑. (เอกสารเย็บเล่ม).

สมมติฐานที่ ๔. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการสายศึกษามัธยม ต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานที่ ๕. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษานักธรรมต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์แตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานที่ ๖. พระสงฆ์ที่มีวุฒิการศึกษาด้านบาลี ต่างกัน มีบทบาทในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์แตกต่างกันหรือไม่

๑.๖ นิยามศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัย

บทบาท หมายถึง การกระทำหรือพฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกมาตามตำแหน่งหน้าที่ทางสังคม ที่ตนดำรงอยู่ในขณะนั้น ซึ่งจะต้องขึ้นอยู่กับสิทธิและหน้าที่ของตำแหน่ง และยังคงเป็นไปตามความคาดหวังของตนเอง และผู้อื่นที่เกี่ยวข้องสัมพันธ์กันด้วย

การศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลการศึกษาหรือการจัดสถานศึกษาภายในวัด เพื่อสงเคราะห์แก่เด็กและเยาวชนให้ได้รับการศึกษาเล่าเรียนโดยไม่ขัดต่อพระธรรมวินัย อาจเป็นโรงเรียนการกุศลในวัด หรือโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์เด็กยากจนหรือศูนย์ศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์ หรือศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด ซึ่งเป็นภาระงานด้าน ๑ ใน ๖ ด้านของการบริหารกิจการคณะสงฆ์

บทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในปัจจุบัน หมายถึง จัดตั้งกองทุน-เพิ่มทุน-แจกทุนสงเคราะห์เพื่อการศึกษาแก่เด็กนักเรียนและเยาวชนอย่างทั่วถึงการสนับสนุนส่งเสริมด้านการศึกษาทั้งในและนอกวัด ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการเรียนการสอนพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์อย่างครบวงจรและมีประสิทธิภาพ สนับสนุนส่งเสริมกิจการด้านการศึกษาของโรงเรียนทั้งในและนอกวัดด้วยดีสม่ำเสมออย่างต่อเนื่อง สนับสนุนส่งเสริมโครงการพระสอนศีลธรรมในโรงเรียนด้วยดีอย่างมีประสิทธิภาพ ความริเริ่มจัดให้มีโครงการบรรพชาสามเณรภาคฤดูร้อนและแก่เยาวชนในช่วงปิดเทอม

บทบาทด้านการบริหารจัดการกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ในโรงเรียน หมายถึง สนับสนุนสถานศึกษาต่างๆทั้งด้านอาคารเรียนห้องจริยและสื่ออุปกรณ์การเรียนการสอน มีการช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การศึกษา มีการช่วยพัฒนาสถานศึกษาของรัฐและเอกชน มีการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาเฉพาะบุคคลผู้กำลังศึกษาที่มีความเดือดร้อน จัดให้มีโครงการสอบธรรมศึกษาแก่เยาวชนนักเรียนและประชาชนทั่วไปด้วยความเอาใจใส่ มีการช่วยเหลือกิจการของชุมชนซึ่งเป็นไปเพื่อการสาธารณประโยชน์

บทบาทด้านการพัฒนาวัดให้เป็นศูนย์กลางของการศึกษาลดละเลิกสิ่งเสพติดและอบายมุข หมายถึง จัดให้มีโครงการอบรมพระนักเทศน์เพื่องานเผยแผ่พระพุทธศาสนาอย่างมี

ประสิทธิภาพและเพียงพอ มีเทคนิควิธีการเทศนาธรรมเพื่อดึงคนเข้าวัดละจัดหนังสือสวดมนต์เพื่อผู้เฒ่า ธรรมไว้อย่างพอเพียง จัดกิจกรรมลดละเลิกสิ่งเสพติดและ อบายมุข ในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา มีแผนจัดตั้งห้องสมุดภายในวัด เพื่อประโยชน์แก่พระภิกษุสามเณรและประชาชนทั่วไป มีเทคนิค วิธีการดำเนินการเผยแผ่พระพุทธศาสนาในเชิงรุก เช่น ส่งพระไปสอนในโรงเรียน

บทบาทด้านการศึกษาสงเคราะห์ต่อผู้ที่ด้อยโอกาส หมายถึง มีการจัดตั้งกองทุน สงเคราะห์การศึกษาแก่เด็กและเยาวชนทุกระดับชั้น วัดและพระสงฆ์มีส่วนร่วมร่วมกับประชาชน ในการ ช่วยพัฒนาสถานศึกษา สงเคราะห์ช่วยเหลือผู้ประสบภัยต่างๆมีการช่วยเหลือด้านอุปกรณ์การศึกษา มีการช่วยเหลือด้านทุนการศึกษาเฉพาะบุคคลผู้กำลังศึกษาที่มีความเดือดร้อน มีการสงเคราะห์ผู้ ยากไร้ มีการประสานงานในการจัดหางบประมาณในการสร้างอาคารเรียน

การบริหาร หมายถึง ภาระหน้าที่ของพระสังฆาธิการที่ต้องใช้ความรู้ความสามารถในการ ทำงานคณะสงฆ์เพื่อไปสู่ความสำเร็จตามหน้าที่ โดยการวางแผน การจัดองค์กร และการควบคุม

การบริหารกิจการคณะสงฆ์ หมายถึง การดำเนินงานในการวางแผนการ การดำเนินงาน การควบคุมดูแล และการรายงานเกี่ยวกับกิจการคณะสงฆ์และกิจการพระศาสนาให้เป็นไปโดยความ เรียบร้อยถูกต้องตามหลักพระธรรมวินัย กฎหมายและกฎระเบียบ คำสั่ง มติ ประกาศของมหาเถร สมาคมและตามพระบัญชาของสมเด็จพระสังฆราช

กิจการคณะสงฆ์ หมายถึง งานที่พระสังฆาธิการจะต้องปฏิบัติหรือจะต้องกระทำอันเรียก เป็นหน้าที่ทางการปกครองคณะสงฆ์ ประกอบด้วยการควบคุมและส่งเสริมการรักษาความเรียบร้อยดี งามของพระภิกษุ (การปกครองคณะสงฆ์) การศาสนศึกษา การศึกษาสงเคราะห์ การเผยแผ่ พระพุทธศาสนา การสาธารณูปการ การสาธารณสงเคราะห์ ซึ่งเป็นกิจการคณะสงฆ์ และกิจการ พระ ศาสนาเป็นงานในหน้าที่ขององค์กรปกครองคณะสงฆ์

พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ ได้แก่ เจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะ อำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส รองเจ้าอาวาส ผู้ช่วยเจ้าอาวาส

พระสอนศีลธรรม หมายถึง พระสงฆ์ที่มีหน้าที่และทำการสอนศีลธรรมในโรงเรียนสอน ธรรมศึกษา ครูสอนพระปริยัติธรรม หมายถึง สอนนักธรรมชั้น ตรี โท เอก

๑.๗ ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

๑.๗.๑ ทำให้ทราบถึงบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗.๒ ทำให้ทราบถึงถึงผลเปรียบเทียบบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี โดยจำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

๑.๗.๓ ทำให้ทราบถึง ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ ในการส่งเสริมบทบาทการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ของคณะสงฆ์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี

๑.๗.๔ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการบริหารกิจการคณะสงฆ์ด้านการศึกษาสงเคราะห์ในอำเภอศรีประจันต์ จังหวัดสุพรรณบุรี